

Stadens stora fåglar

Många fåglar trivs i våra städer där det finns mat och häckningsmöjligheter. Fåglar som drar nytta av stadsmiljön har länge levt parallellt med oss människor. Inte alltid uppskattade, men alltid fascinerande.

Kråkfåglar och duvor är några av de stora fåglar som lever i våra städer och placerar sina bon i träd eller på byggnader. Kråkfåglaerna är allätare och kompletterar gärna med matavfall från människor medan duvor äter frön, gröna skott men också brödsmlur. Många av stadens stora fåglar stannar året runt i staden.

Det pågår omfattande forskning på fåglar. Evolutionär forskning medför att fåglarnas släkträd ritas om, men forskning pågår också som rör ekologi, beteende och anatomi. Om man jämför fåglars hjärnor med däggjurens så är fåglarnas hjärnor små och nervcellerna är mindre, men tätare packade och fungerar också mer effektivt. Det innebär att det får plats fler nervceller på en viss volym i jämförelse med en däggjurshjärna. Hjärnans vikt i relation till kroppsvikten har samma förhållande hos fåglar som hos däggdjur. Områden som motsvarar delar i däggjurens hjärnbark finns i stället i hjärnans inre (ganglier). I övrigt är fåglars nervbanor lika däggjurens och nervcellerna kommunicerar med varandra med samma kemiska neurotransmittorer. Kråkfåglar och papegojor anses vara smartast av fåglarna och har också stora hjärnor med många nervceller i hjärnbarkslika strukturer i hjärnans inre.

Stadsliv

I en studie* från 2017 tittade man på hur många fåglar som dödsats av trafiken i städer världen över mellan 1960 och 2015. Slutsatsen blev att det mestadels är fåglar med relativt liten hjärna (hjärnvolym i förhållande till kroppsstorlek) som blir överkörda. Kråkfåglar dör sällan i trafiken medan duvor som har relativt liten hjärna ofta blir påkörda. Frågan är bara om kråkfåglar därför är smartare. De har i alla fall ett beteende som ökar deras överlevnadschanser säger forskarna i studien. Samtidigt har duvor som fötts upp i fångenskap en enorm förmåga att hitta tillbaka hem vilket utnyttjas av brevduvesporten.

* Møller, A. P., Erritzøe, J. (2017) Brain size in birds is related to traffic accidents. R. Soc. open sci, 4: 161040.

👉 Kråka, råka, skata, korp, kaja

Ser du skillnad på kråkfåglaerna till vänster?

Använd artdatabankens *Artfakta* för att lyssna på läten, titta på bilder och se utbredningen. Kolla hur arterna är släkt med varandra genom att skriva in en art och sedan klicka på länken *släkträd*. Till exempel tillhör kråka, råka, skata, korp och kaja familjen kråkfåglar *Corvidae*, men en av arterna tillhör ett annat släkte. Vilken?

Filmer, artiklar och böcker

Ny forskning visar att tättingar, dit kråkfåglar räknas, separerades från sina närmaste släktingar papegojorna, för cirka 55 miljoner år sedan. Läs artikeln på Uppsala universitets nyhetssida: *Ett släkträd för alla världens småfågelsfamiljer*

På Youtube finns många filmer om kråkfåglar som löser olika problem. Bland annat *Bird Brain* – en film (3 min) om hur en kråka och en papegoja väljer olika metoder för att få tag på mat.

Läs en nyhetsartikel från Lunds universitet som visar att korpar kan fatta beslut för olika framtida situationer: *Korpar planerar på samma vis som människoapor*

Bevingad intelligens: I huvudet på en fågel av Jennifer Ackerman (Volante, 2018) är en bok som beskriver de senaste forskningsrönen om fåglars hjärnor, hur de använder och tillverkar redskap samt deras sociala liv, minnesförmåga, sång och känsla för konst.

Stadsduva av typen klippduva (Columba livia)

Maj 2020

Nationellt resurscentrum för
biologi och bioteknik

Måndag Tisdag Onsdag torsdag Fredag Lördag Söndag

v. 18

	27	28	29	30	Valborg 1	Filip, Filippa 2	John, Jane 3
					Första maj		

v. 19

Monika, Mona 4	Gotthard, Erhard 5	Marit, Rita 6	Carina, Carita 7	Åke 8	Reidar, Reidun 9	Esbjörn, Styrbjörn 10

v. 20

Märta, Märit 11	Charlotta, Lotta 12	Linn, Linnea 13	Halvard, Halvar 14	Sofia, Sonja 15	Ronald, Ronny 16	Rebecka, Ruben 17

v. 21

Erik 18	Maj, Majken 19	Carola, Karolina 20	Konstantin, Conny 21	Hemming, Henning 22	Desideria, Desirée 23	Ivan, Vanja 24
			Kristi Himmelfärdsdag	Biologiska mångfaldens dag		

v. 22

Urban 25	Vilhelmina, Vilma 26	Beda, Blenda 27	Ingeborg, Borghild 28	Yvonne, Jeanette 29	Vera, Veronika 30	Petronella, Fernilla 31
				Veterandagen	Pingstafton	Mors dag Pingstdagen

👋 Titta på duvor

Stadsduvor finns i många städer. Fotografera dem och jämför utseendet. De härstammar från förrymda bestånd av tamduvor (*Columba livia domest.*) som i sin tur har sitt ursprung i klippduvan (*Columba livia*). Många ser ut som klippduvor (se bild) men långt ifrån alla. Vad kan det bero på?

👋 Learn genetics

Besök sidan *Learn genetics Pigeon Breeding: Genetics At Work*, learn.genetics.utah.edu/content/pigeons. Den beskriver genetiken bakom exempelvis färgteckningar samt långa eller korta ben. Sidan innehåller bra förklaringar på engelska samt omfattande bildmaterial. Den passar främst för äldre elever.